

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 98/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Križanom, Kocel'ova 2, Nitra, a advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní a jeho uznesením sp. zn. 2 Tos 88/2015 z 11. novembra 2015 a postupom Okresného súdu Nitra v konaní a jeho uznesením sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 30. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou

namieta porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní a jeho uznesením sp. zn. 2 Tos 88/2015 z 11. novembra 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní a jeho uznesením sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 30. októbra 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“; uznesenie okresného súdu a krajského súdu spolu ďalej len „napadnuté uznesenia“).

Dňa 7. decembra 2015 bolo ústavnému súdu doručené podanie označené ako „*Doplnenie ústavnej sťažnosti k sp. zn.: Rvp 15208/2015*“ (ďalej len „doplnenie ústavnej sťažnosti“; nesprávne uvedenie spisovej značky považoval ústavný súd za zrejmu nesprávnosť, pozn.), ktorým sťažovateľka namieta porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutými uzneseniami, a to poukázaním na vydanie uznesenia okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015 (doplneniu ústavnej sťažnosti sa ústavný súd venuje osobitne v bode 4 predmetu ústavnej sťažnosti, pozn).

Dňa 10. decembra 2015 bolo ústavnému súdu doručené podanie označené ako „*Oprava zrejmej chyby v písaní k sp. zn. 15208/2015*“ (neprávne uvedenie spisovej značky považoval ústavný súd opäť za zrejmu nesprávnosť, pozn.), ktorým sa sťažovateľka domáha opravy petitu doplnenia ústavnej sťažnosti.

Ústavný súd uznesením sp. zn. PLs. ÚS 2/2016 z 19. januára 2016 v záujme hospodárnosti konania spojil obe veci sťažovateľky na spoločné konanie z dôvodu skutkovej súvislosti, ako aj z dôvodu, že uvedené sťažnosti smerujú proti identickým rozhodnutiam všeobecných súdov, pričom sťažovateľka sa v nich domáha ochrany totožných práv.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola po podaní obžaloby (pre pokračovací obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu) uznesením okresného súdu ponechaná vo väzbe. Uznesenie okresného súdu bolo po podaní sťažnosti potvrdené uznesením krajského súdu.

Sťažovateľka namieta, že okresný súd v napadnutom uznesení *„nedostatočne odôvodnil dôvody väzby, pričom sa absolútne nezaoberal možnosťami nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka“*. Sťažovateľka ďalej poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 67/2013 z 5. júna 2013, podľa ktorého *„súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodujúci o väzbe je oprávnený (a vzhľadom na preferenciu osobnej slobody vyplývajúcu z čl. 5 ods. 1 dohovoru aj povinný) skúmať, či účel väzby nemožno rovnako dobre dosiahnuť ponechaním alebo prepustením obvineného na slobodu za súčasného dozoru probačného a mediačného úradníka, a to aj v prípade, že takýto návrh nebol uplatnený“*.

Sťažovateľka namieta taktiež pochybenie krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a je toho názoru, že krajský súd *„sa k namietanej skutočnosti nenahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka v odôvodnení k výroku č. 1 (k ponechaniu vo väzbe po podaní obžaloby) žiadnym spôsobom nevyjadril“*.

Podľa názoru sťažovateľky tým, že sa okresný súd a krajský súd *„absolútne nezaoberali možnosťami nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, nezaoberali sa možnosťami splnenia výnimočných okolností u sťažovateľky“* (§ 81 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov; ďalej len „Trestný poriadok“). V ďalšom sťažovateľka zdôrazňuje, že pri posudzovaní opodstatnenosti trvania väzby má prepustenie na základe záruky prednosť pred jej trvaním.

Sťažovateľka tiež prejavuje nespokojnosť s koncepciou nahradenia väzby zárukou v Trestnom poriadku, keďže *„ustanovenie § 81 trestného poriadku na jednej strane pripúšťa aj pri obzvlášť závažných zločinoch nahradenie väzby zárukou, však súčasne len za obligatórneho a súčasného splnenia výnimočnej okolnosti prípadu“*, čo má podľa jej názoru vlastne samo osebe vylučovať nahradenie väzby zárukou, a to jednak z dôvodu, že z textácie § 81 Trestného poriadku nie je zrejmé, *„čo to výnimočné okolnosti vôbec majú byť“*, a jednak z dôvodu, že *„obmedzenie vo forme výnimočných okolností prípadu je*

výrazne obmedzujúce pri úvahe súdu pri rozhodovaní o prepustení obvineného na jednu z foriem záruky“. Uvedenú požiadavku *verba legalia* a skrz ňu postup súdov a ich rozhodnutia považuje sťažovateľka za ústavne nekonformné.

Sťažovateľka preto namieta, že okresný súd a krajský súd „*mali pripustiť možnosť (eventualitu) nahradenia väzby u sťažovateľky aj napriek tomu, že je stíhaná pre obzvlášť závažný zločin, a skutočnosť o výnimočnej okolnosti prípadu, keďže nevyplýva z Dohovoru (čl. 5 ods. 3 dohovoru, pozn.) ako ani z ústavy (čl. 17 ústavy, pozn.) nemali vziať do úvahy a následne mali posúdiť účel väzby a stupeň a charakter záruky vo vzťahu k nej a osobe obvinenej. Porušovatelia (okresný súd a krajský súd, pozn.) samotné posúdenie nevykonali, nakoľko dôvodili povinnosťou prítomnosti výnimočnej okolnosti prípadu.*“.

Za výnimočnú okolnosť prípadu považuje sťažovateľka skutočnosť, že podľa jej názoru ju usvedčuje len jeden priamy dôkaz, a vo zvyšku sťažnosti spochybňuje svedeckú výpoveď [REDAKOVANÉ] (podľa názoru sťažovateľky jediný priamy dôkaz, pozn.). Sťažovateľka zastáva názor, že uvedené je potrebné vyhodnotiť za výnimočné okolnosti prípadu tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 80 ods. 2 Trestného poriadku, a poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 8/2014, v ktorom mal najvyšší súd prejedikovať výklad pojmu výnimočných okolností.

V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na uznesenie okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015, ktorým sa vec sťažovateľky postupuje Špecializovanému trestnému súdu z dôvodu, že okresný súd nie je príslušný na jej prerokovanie. Sťažovateľka preto považuje vydaním uznesenia okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015 za preukázané, že o jej väzbe (o čom sa rozhodovalo napadnutými uzneseniami) rozhodoval nezákonný sudca (okresného súdu).

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 588/2012 z 15. augusta 2013, podľa ktorého „*nesprávne ustálenie príslušnosti (vecnej, resp. miestnej) súdu, a tým aj osoby zákonného sudcu pri rozhodovaní*

o vzatí do väzby, resp. jej d'alšom trvaní v prípravnom konaní, vyplývajúce zo skutočnosti, že pôvodne pri vzatí do väzby ustálená príslušnosť súdu je po podaní obžaloby zmenená bez existencie a uvedenia relevantných dôvodov na takúto zmenu, môže za určitých konkrétnych okolností spôsobiť neprípustný zásah do práva na zákonného sudcu v konaní o väzbe, ktoré je vyvoditeľné tak z čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj z čl. 5 ods. 4 dohovoru“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„I. Krajský súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 2Tos/88/2015 uznesením zo dňa 11.11.2015 vo výroku č. I. porušil základné právo sťažovateľky, [REDAKOVANÉ], na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 11.11.2015, sp. zn. 2Tos/88/2015 sa vo výroku č. I. v časti týkajúcej sa sťažovateľky zrušuje.

III. Okresný súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 33Tk/2/2015 uznesením zo dňa 30.10.2015 porušil základné právo sťažovateľky, [REDAKOVANÉ], na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

IV. Uznesenie Okresného súdu v Nitre zo dňa 30.10.2015, sp. zn. 33Tk/2/2015 v časti týkajúcej sa sťažovateľky zrušuje.

V. Okresnému súdu v Nitre sa prikazuje, aby sťažovateľku [REDAKOVANÉ] prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

VI. Sťažovateľke priznáva právo na náhradu trov konania v sume 296,44 €, ktoré je povinný Krajský a Okresný súd v Nitre spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Križana, so sídlom Kocel'ova 2, 949 01 Nitra, [REDAKOVANÉ] do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predmetom ústavnej sťažnosti sú tieto námietky sťažovateľky:

1. okresný súd a krajský súd sa v napadnutých konaniach vo vzťahu k sťažovateľke nezaoberali eventualitou nenahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu nie sú dostatočne odôvodnené;
2. okresný súd a krajský súd sa vzhľadom na už uvedené ani len nemohli zaoberať možnosťou naplnenia požiadavky výnimočných okolností u sťažovateľky (*verba legalia* § 80 ods. 2 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku);
3. koncepcia nahradenia väzby zárukou v Trestnom poriadku je ústavne nekonformná, pretože „*ustanovenie § 81 trestného poriadku na jednej strane pripúšťa aj pri obzvlášť závažných zločinoch nahradenie väzby zárukou, však súčasne len za obligatorneho a súčasného splnenia výnimočnej okolnosti prípadu*“, čo má podľa názoru sťažovateľky vlastne samo osebe vylučovať nahradenie väzby zárukou;

4. uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015 malo byť preukázané, že o väzbe sťažovateľky mal rozhodovať nezákonný sudca, keďže okresný súd a krajský súd pri rozhodovaní o vzatí sťažovateľky do väzby (resp. jej ďalšom trvaní) v prípravnom konaní nekonštatovali svoju nepríslušnosť a o väzbe sťažovateľky rozhodli napriek tomu, že trestná vec sťažovateľky bola neskôr postúpená ako vecne príslušnému Špecializovanému trestnému súdu.

K bodom 1 až 3 predmetu ústavnej sťažnosti

Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať napadnuté uznesenie okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila a o ktorom rozhodol krajský súd ako súd sťažnostný uznesením sp. zn. 2 Tos 88/2015 z 11. novembra 2015. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd uvádza, že predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 461/2015).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd formuloval aj právny názor, podľa ktorého pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, IV. ÚS 340/2013). Z toho vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až

jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť iný orgán verejnej moci. Preto ak takáto situácia nastane, treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 284/08).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka v napadnutých konaniach - tak pred okresným súdom, ako aj krajským súdom - námietky ňou tvrdeného porušenia práv v bodoch 1 až 3 predmetu ústavnej sťažnosti neuplatnila, resp. uplatnenie takých námietok z napadnutých konaní pred všeobecnými súdmi nevyplýva, a takú skutočnosť sťažovateľka ústavnému súdu ani inak nepreukázala, ústavný súd nemá na základe dosiaľ uvedeného právomoc rozhodnúť o námietkach sťažovateľky, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

Navyše k bodu 3 predmetu ústavnej sťažnosti treba uviesť, že námietka sťažovateľky o ústavnej nekonformnosti zákonnej koncepcie nahradenia väzby zárukou v Trestnom poriadku má podľa názoru ústavného súdu vo svojej podstate charakter námietky nesúlady ustanovení § 80 ods. 2 a § 81 ods. 1 Trestného poriadku s príslušnými ustanoveniami ústavy, o ktorej ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry nemôže rozhodnúť v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy, keďže v tomto type konania vychádza z prezumpcie ústavnosti príslušných právnych noriem (m. m. napr. I. ÚS 259/07 alebo IV. ÚS 122/08). Z uvedeného tiež vyplýva, že ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy neskúma ako predbežnú otázku, či právna norma, ktorú všeobecné súdy aplikovali (mali aplikovať), je v súlade s ústavou. Súlad zákonov alebo ich častí s ústavou môže preskúmavať ústavný súd len v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy, pričom návrh na začatie tohto konania môžu podať len subjekty uvedené v čl. 130 ods. 1 ústavy, resp. § 18 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. napr. PL. ÚS 1/94, PL. ÚS 6/99, PL. ÚS 7/99 atď.). Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemal právomoc na preskúmanie veci v tomto bode sťažnosti.

K bodu 4 predmetu ústavnej sťažnosti

Sťažovateľka podaním zo 7. decembra 2015 doplnila sťažnosť o uznesenie okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015. Vydaním predmetného rozhodnutia (ním sa vec sťažovateľky postupuje Špecializovanému trestnému súdu z dôvodu, že okresný súd nie je príslušný na jej prerokovanie) poukazuje na zásah do práva na zákonného sudcu v konaní o väzbe, keďže okresný súd a krajský súd pri rozhodovaní o vzatí sťažovateľky do väzby (resp. jej ďalšom trvaní) v prípravnom konaní napadnutými uzneseniami nekonštatovali svoju nepríslušnosť a o väzbe sťažovateľky napriek tomu rozhodli. Vychádzajúc z podstaty doplnenia ústavnej sťažnosti, sťažovateľka považuje vydaním rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015 za preukázané, že v jej veci rozhodoval nezákonný sudca.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka v doplnení ústavnej sťažnosti uvádza, že ani sťažnostný krajský súd v uznesení sp. zn. 2 Tos 88/2015 z 11. novembra 2015 (ktoré v konečnom dôsledku žiada zrušiť a sťažovateľku prepustiť z väzby) v tomto smere nekonštatoval svoju nepríslušnosť, avšak uvedenú námietku porušenia práv v konaní pred krajským súdom sťažovateľka nenamietala, ústavný súd nemá právomoc rozhodnúť o tejto námietke, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti.

O zvyšku sťažnosti (najmä argumentácii spochybňujúcej svedeckú výpoveď [REDACTED] a argumentácii k právu na obhajobu) ústavný súd nerozhodoval, pretože nemá základ v petite ústavnej sťažnosti (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2016